

Řešení nekrotické dermatitidy vemene dojnic bez použití antibiotik

Nekrotická dermatitida vemene (udder cleft dermatitis, dále jen UCD) je kožní léze s typickou lokalizací v mezivemenní brázdě předních čtvrtí a na přechodu předních čtvrtí a břišní stěny.

Charakteristickými projevy jsou erytém, tvorba transudátu a krust, spojená s nepříjemným zápachem. V závažných případech vznikají hluboké rány s nekrotickými ložisky a krvácením, jejichž následkem může být až lacerační kranální mléčné žíly, vznik plicní embolie a úhyn dojnice (Hansen et al. 2010, Millar et al. 2017). Toto zjištění zdůrazňuje význam prevence a včasné terapie UCD.

Diagnostický záchyt UCD bývá nejčastěji během dojení nebo při ošetřování paznehtů a je častěji pozorován u starších krav ve všech fázích laktace.

UCD negativně ovlivňuje životní podmínky zvířat, dochází ke snížení produkce mléka a zhoršení jeho kvality. UCD může také vést k předčasné brakaci zvířat. V Nizozemsku se toto onemocnění vyskytuje až na 80 % farem dojnic a stádová prevalence se zde pohybuje od 22 % do 51 %. Etiologie bývá s největší pravděpodobností multifaktoriální. Mezi predispoziční faktory patří vysoká dojivost, sarkopťový svrab (Warnick et al. 2002), digitální dermatitida, edém vemene a nevhodná konformace mléčné žlázy (Olde Riekerink et al. 2014, Ekman et al. 2018). Persson Waller et al. (2014) zmínili souvislost s klinickou mastitidou, kauzální vztah není objasněn. Je pravděpodobné, že UCD slouží jako rezervoár patogenů vemene.

Opožděné hojení je důsledkem nekrózy tkáně a sekundární bakteriální infekce (*Fusobacterium necrophorum*, *Arcanobacterium pyogenes*, aj.). Také vysoká parita u dojnic negativně ovlivňuje hojení lézí UCD, krávy s paritou 5 a více let vykazovaly významně nižší regenerační schopnost.

Potenciál chelátové formy mědi a zinku

Přípravky od společnosti Intracare B.V., které dodává firma ADDICOO GROUP s.r.o., obsahující cheláty mědi a zinku, jsou účinné v léčbě onemocnění paznehtů a kůže. Výsledky klinických studií uvádějí vyléčení akutních lézí dermatitis digitalis v 92,0 %, 86,8 % a 79,0 % (Holzhauer 2011, Dotinga 2017, Jacobs 2018). Chelát mědi má antimikrobiální účinek, zatímco chelát zinku stimuluje regeneraci kůže. Tyto vlastnosti chelátových produktů na bázi mědi a zinku mají potenciál i v prevenci a terapii UCD.

Ověření přípravku Intra Repiderma v praxi

Cílem níže uvedené studie bylo zhodnocení výskytu UCD ve stádě dojnic a ověření schopnosti hojení kožních lézí při použití přípravku Intra Repiderma obsahujícího chelátovou formu mědi a zinku.

Studie trvající 12 týdnů (duben–červen 2020) probíhala na farmě dojnic na jihu Nizozemska. Bylo do ní zařazeno 262 dojnic holštýnsko-fríského plemene.

Zvířata byla po celý rok ustájena v sekcích s matracemi, které byly ošetřované vápnem a dvakrát denně čištěny. Krávy na první a druhé laktaci byly ustájeny odděleně od starších krav. Dojení probíhalo dvakrát denně v konvenční dojárně. Dojivost činila 11 000 kg mléka na krávu za rok a počet somatických buněk mléka se za posledních 12 měsíců pohyboval mezi 95 000 a 162 000 buněk/ml.

Klasifikace zdravotního stavu vemene

Studie se zaměřila na skórování lézí dle Van Wervena:

Skóre 0: zdravé vemeno;

Skóre 1: mírná léze UCD charakterizovaná erytémem, transudací, strupy a neporušenou integritou kůže;

Skóre 2: léze s výskytem nekrotických ložisek a exsudací, do velikosti 5 cm;

Skóre 3: léze s výskytem nekrotických ložisek o velikosti nad 5 cm.

Vyšetření probíhalo v dojárně během dojení pomocí teleskopického inspekčního zrcadla s osvětlením (obr. 1). Po celou dobu pozorování všechny údaje pořizoval stejný veterinární pracovník tak, aby se předešlo jakýmkoliv změnám v posuzování lézí. Oblast vemene se nejprve pečlivě očistila, vysušila, a poté byl aplikován sprej Intra Repiderma (obr. 2). Krávy se skóre 1 byly ošetřovány každý druhý den, u jedinců s výskytem lézí 2 a 3 byl sprej aplikován denně.

Vyhodnocení výsledků po ošetření

Z celkového počtu bylo vybráno 53 dojnic s onemocněním UCD, které byly v průběhu pokusu hodnoceny minimálně 6x. Tabulka ukazuje procento částečného a kompletního vyhojení v průběhu 12 týdnů. Částečné zahojení léze se hodnotilo jako zlepšení minimálně o jeden stupeň skórovací škály.

Obr. 1 – Vyšetření vemene během dojení pomocí teleskopického inspekčního zrcadla s osvětlením

Tab. 1

Skóre	Počet zvířat	Částečné vyhojení (%)	Medián (týdny)	Kompletní vyhojení	Medián (týdny)
1	22	81,8 % (18)	4	81,8 % (18)	4
2	19	94,7 % (18)	2	68,4 % (13)	3
3	12	83,3 % (10)	5	8,3 % (1)	1
Celkem	53	86,8 % (46)	3	60,4 % (32)	4

Obr. 2 – Aplikace přípravku Intra Repiderma

Včasné odhalení a prevence jsou nanejvýš důležité

Tato rozsáhlá studie demonstruje pozitivní účinek spreje Intra Repiderma bez obsahu antibiotik na lehčí formy dermatitid vemene. Aplikace na případy mírného poškození vemene (skóre 1) každé dva dny vedla ke kompletní regeneraci kůže u 81,8 % zvířat v průběhu čtyř týdnů (medián).

Závěr

Výsledky studie prokázaly, že včasná detekce je klíčem k dosažení dobrého výsledku. Výskyt dermatitidy vemene na farmě je často podceňován, zejména na

Obr. 3 – Příklad vyhojené léze

farmách s dojícími roboty. Proto se důrazně doporučuje pravidelně kontrolovat vemena všech zvířat pomocí teleskopického inspekčního zrcátka. Před ošetřením je důležité očistit a osušit zasaženou kůži a následně rovnoměrně aplikovat sprej Intra Repiderma ze vzdálenosti přibližně 15 cm. Ošetření je nutné provádět minimálně každý druhý den, dokud nedojde k úplnému vyhojení lézí vemene.

Přeloženo na základě dodaných podkladů od firmy Intracare B.V., Nizozemsko.

Autor:
Lubor Letfus, MVDr. Renata Kučerová
ADDICOO GROUP s.r.o.